

Marjo Ajosenpää

LL, erikoislääkäri
TYKS, TY
maalhei@utu.fi

Läheisen sairaus herätti kiinnostuksen tutkimustyön aloittamiseen

► Olen pitänyt aina itseäni pelkästään kliinikkona. Tutkimus on tuntunut aina jollakin tapaa työläältä ja vaikealta. Olen väistellyt tilastotieteitä lukiosta asti, ja biostatistiikka on aina ylittänyt ymmärrykseni. Sopivaa aihetta ei ole löytynyt. Kokeneemmat ovat aina sanoneet, että mikäli aloitat väitöskirjan, tutki jotain, joka herättää mielenkiintosi. Kansliakyselyn mukaan vastoinkäymisiä on ollut kaikilla

tutkimusta tehneillä. Lopulta olin salaa tyytyväinen, että olin väistellyt Excelit ja tutkijaseminaarit pelkän väitöskirjan aiheuttaman pakollisuuden vuoksi.

Yllättäen kliinisen kysymyksenasettelun kautta tilanne kääntyi. Noin viisi vuotta sitten läheisen ihmisen sydänperfuusiossa tehdyn leikkauksen jälkeen havaitsimme hänen alkaneen apneomaan. Heräsi kysymyksiä: Vainkuttaako sydänleikkauksessa käytet-

tävä sydänkeuhkokone ja suuri leikkaus itsessään unenaikaisiin häiriöihin? Voiko olla, että niitä tulee enemmän? Sammutvatko ne ajan kuluessa? Entä onko mahdollista löytää riskitekijöitä, jotka altistavat potilaan jopa pysyvästi esimerkiksi hengityskatkoksille leikkauksen jälkeen? Indeksihenkilöhän oli tuolloin ikäisekseen terve, hyväkuntoinen, normaalivartaloinen ja hyvät elämäntavat omaava. Ja vaikka

Kuva Marjo Ajosenpää.

kyseessä olikin $n = 1$, jän pohtimaan asiaa muutamaksi vuodeksi.

Uskalsin esittää päätt askarruttaneen kysymyksen Jenni Toivoselle, joka omaksi yllätykseksi olikin tehnyt väitöskirjansa menopausaalisten naisten unihäiriöistä. Keuhkotautien professori Tarja Saaresranta soitti seuraavalla viikolla ja muisteli, ettei ole koskaan tällaiseen kysymykseen törmäillyt. Aloitin auttavilla taidoilla tiedonhaun. Asiaa ei tiettävästi oltu tutkittu. Jo seuraavalla viikolla yllätin itseni kirjoittamasta tutkimussuunnitelmaa, ja olin vastannut kyllä tutkimustyön aloittamiselle ilman suurempaa tietämystä siitä, mitä oli luvassa. Mukaan tuli kardiologialta Nea Kalleinen, joka otti vastuulleen tutkimuksen sydänten ultraäänien rekisteröinnin.

Kirjottaessani tätä olemme tähän mennessä rekrytoineet TYKS Sydänkeskuksen avustuksella 32 suunniteltuun sydänleikkaukseen tulevaa potilasta. Olemme puolessavälissä tutkimussarjaa. Rekisteröimme laajan unipolygrafian ennen ohitusleikkausta ja puoli sen vuotta jälkeen. Oletus on, että puolessa vuodessa potilaat ovat toipuneet leikkauksesta. Lisäksi rekisteröimme sydämen ultraäänien ennen ja jälkeen leikkauksen. Tästä osasta aineistoa rekisteröidään ensi keväänä LK Satu Sarinille suunniteltu väitöskirjatyö. Olemme lisäksi saaneet mukaan innokkaan alkuvaiheen lääketieteen ylioppilaan, joka ahkeralla työllä on opetellut unipolygrafian (PSG) tulkinan. Hän lienee tällä hetkellä Suomen nuorin PSG-rekisteröintien tulkitsija. Käydessäni unilaboratoriossa virka-ajan ulkopuolella, löydän usein kyseisen opiskelijan unilaboratoriosta koneen äärestä.

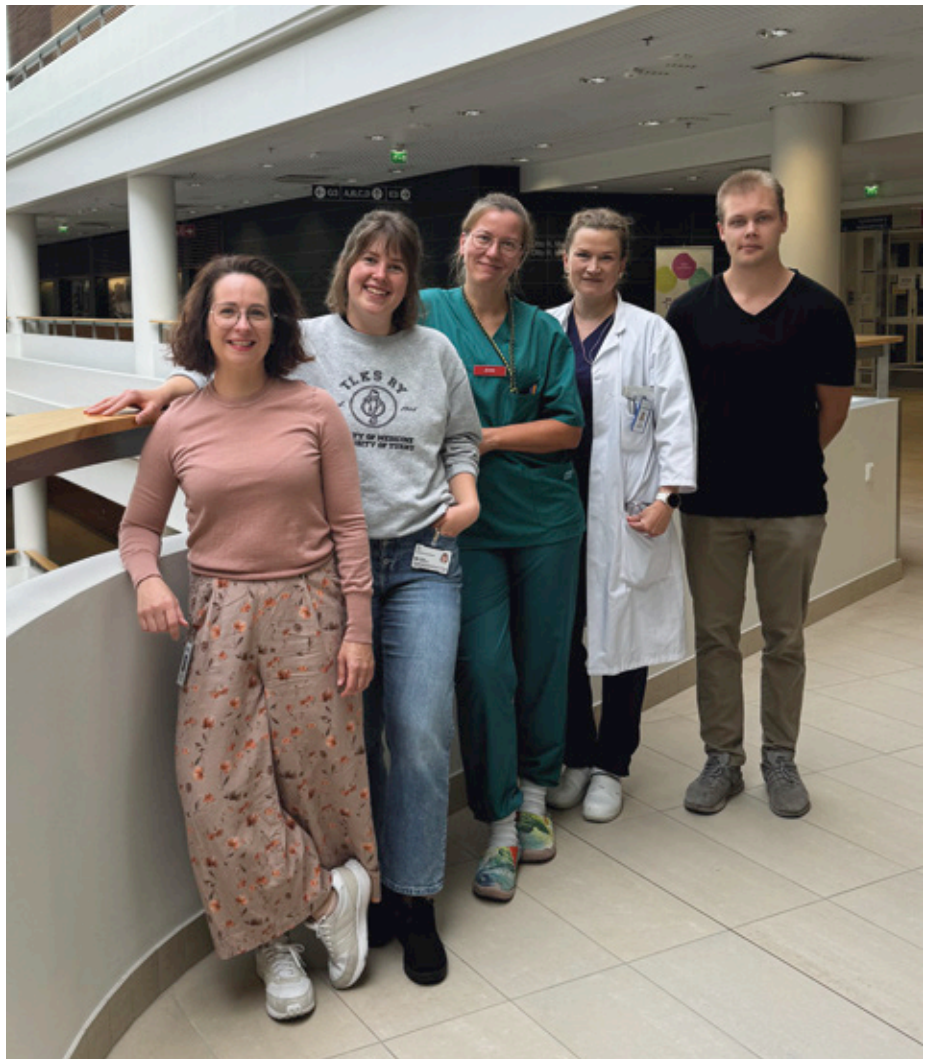
Yllättäen herään tähän epätodellisuuteen. Olemme kahden hyvän ohjaajan kanssa saaneet aikaiseksi pienen tutkimusryhmän, jonka ensimmäinen systemaattinen katsaus ja meta-analyysi on lähetetty julkaistavaksi. Ensimmäiset tulokset esitetään abstraktien muodossa European Sleep Congressissa syyskuussa. Pienessä ryhmässä tiedonkulku on

sujuvaa ja jokaisella on oma vastualueensa. Kenenkään ei ole tarvinnut kiristellä hampaista tai sirotella tuhkaa päällensä. Olen tosin yllätynyt, miten paljon tutkimuksen käytännön asiat teettävät työtä. Ilman sihteeriä tai tutkimushoitajaa minun on pitänyt opetella monia yliopistosairaalan henkilöstöhallinnon järjestelmien osia palkanmaksusta potilaiden kilometrikorvauksiin. Onneksi aina löytyy joku, joka pystyy auttamaan. Paljon sähköposteja on lähetetty, ja kampaviineriä on kulunut. Projekti menee eteenpäin, ja minä saan varkain hyvää oppia väistelemästäni tilastotieteestä. Sivutyönä olen päässyt Turun yliopiston kliinisen tohtoriohjelman johtoryhmään opis-

kelijajäsenenä, ja harkitsen unilääketieteen erityispätevyuden suorittamista. Olemme temmanneet kaksi ahkeraa opiskelijaa tutkimustyöhön. Toinen aloittaa väitöskirjan ja toinen saa tutkimusopin lisäksi kuin varkain tärkeää oppia lääkärintä: potilaiden kohtaamista ja syventymistä fysiologian, mittareiden ja piuhojen maailmaan.

Tiede koostuu paloista ja muruista. Sekä tiimistä, jonka yhteinen päämäärä ja tekemisen meininki saa hyvän mielen aikaan pilvisinäkin päivinä.

Kiitän Turun Unitutkimuskeskuksen tutkimuskoordinaattoria Marjo Sunnaria, joka mahdollistaa, että tämä tutkimus on olemassa. ■

Tutkimusryhmä. Kuva Marjo Ajosenpää.